

SEIS! HUOMAA OIKEUDET! DRAAMAHARJOITUS

Taksvärkki ry / www.taksvarkki.fi

Tavoitteet:

- Syventää ymmärrystä lapsen oikeuksista ja niiden toteutumisesta Sierra Leonessa
- Harjoittaa itseilmaisua improvisaatiota hyödyntäen

Kesto: 45 + min

Ryhmäkoko: Työskennellään 3–6 oppilaan pienryhmissä. Sopii 15–30 oppilaan luokille.

Tarvikkeet:

- Tarinakortit (liitteenä). Kopioi liite ja leikkaa kortit irti. Jokainen ryhmä tarvitsee yhden tarinakortin.
- Lapsen oikeuksien sopimuksen tiivistelmä (liitteenä). Jokaiselle oppilaalle on hyvä jakaa yksi kopio.

Tehtävän kulku:

Ennen tätä harjoitusta kannattaa tutustua lapsen oikeuksiin Taksvärkki ry:n **Oikeesti! Lapsen oikeuksien menetelmäoppaan**¹ harjoitusten avulla, jotta Lapsen oikeuksien sopimus on jonkin verran tuttu. Jos siihen ei ole aikaa, on vähintään syytä jakaa oppilaille lyhyt Lapsen oikeuksien sopimuksen tiivistelmä (liitteenä).

Jaa oppilaat 3–6 hengen ryhmiin. Rentoutumisen ja miellyttävän draamakokemuksen takaamiseksi ryhmät kannattaa muodostaa siten, että niiden jäsenet toimivat mielellään yhdessä eivätkä ujostele toisiaan. Draamatunnit on hyvä aloittaa lämmittelyleikeillä, jotta oppilaat pääsevät tunnelmaan ja rentoutuvat. Lämmittelyn jälkeen ryhmille jaetaan tarinakortit, joiden lyhyissä kuvauksissa jokin lapsen oikeus ei toteudu. tarinat sijoittuvat Sierra Leoneen, mutta maata ei tarvitse tuntea voidakseen esittää kohtauksen. Ryhmän tarkoituksena on näytellä kortissa kerrottu tilanne. Jos ryhmässä on monta henkilöä, oppilaat voivat muokata tarinaa ja keksiä lisärooleja.

Ohjeista oppilaita huomioimaan yleisö ja esityssuunta. Varaa esitysten valmistamiseen tarpeeksi aikaa ja mahdollisuus harjoitella luokan ulkopuolella. Ryhmät esittävät näytelmät vuorotellen. Ryhmä näyttelee valmistelemansa tilanteen kerran läpi, minkä jälkeen ryhmä aloittaa saman näytelmän alusta. Nyt yleisön tehtävänä on huutaa ”Seis!” heti, kun jotakin oikeutta loukataan. Huudon jälkeen näyttelijät jähmettyvät paikalleen. Yleisö kertoo, mitä näytelmässä seuraavaksi tapahtuu, jotta loppu on onnellinen eikä kenenkään oikeuksia rikota. Kun yleisö on saanut vaihtoehdoisen loppuratkaisun kehiteltyä, näyttelijät esittävät uuden loppuratkaisun jatkaen siitä tilanteesta, johon näytelmä jähmettyi. Harjoitus voidaan toteuttaa siten, että ensimmäisellä tunnilla lämmitellään ja valmistellaan esitys. Toisella tunnilla lyhyet näytelmät esitetään ja puretaan.

---

¹ Oikeesti! -opas on luettavissa verkossa: <http://www.taksvarkki.fi/oikeesti/> . Sen voi myös tilata maksutta Taksvärkki ry:ltä: tilaus@taksvarkki.fi.

Purkukeskustelussa on hyvä antaa tilaa vapaalle keskustelulle, jotta oppilaat voivat jakaa näytelmien herättämiä tunteita. Näytelmiä voi avata kysymyksillä kuten:

- Miltä näyttelemisen tuntui?
- Oliko vaikea esittää yleisön ehdottama loppuratkaisu, kun sitä ei saanut valmistella etukäteen?
- Oliko uusi loppuratkaisu näyttelijöistä / muusta ryhmästä hyvä? Oliko se realistinen?
- Kumpi loppuratkaisu olisi oikeasti todennäköisempi?
- Voisiko jokin esitetyistä tilanteista tapahtua Suomessa?
- Oletko törmännyt vastaaviin tilanteisiin jossakin?
- Millainen olo harjoituksesta jäi?

Tarinakortit (myös liitteessä):

Roolit: Zainab (tyttö), isä, mahdollisesti muita perheen lapsia

Tilanne: Zainab pakkaa aamulla kirjoja laukkuun ja on aikeissa lähteä kouluun. Isä tulee sanomaan, että tytön on jätettävä koulu kesken, koska tämän täytyy auttaa kodin askareissa ja nuorempien sisarusten hoitamisessa. Zainab yrittää sanoa vastaan: hän menestyy koulussa hyvin ja pitää opiskelusta. Isä vastaa, että tyttöjen koulunkäynti on ajanhukkaa, sillä naisen tärkein tehtävä on hoitaa kotia ja lapsia. Isän mukaan riittää, että perheen pojat käyvät koulua.

Lapsen oikeus, johon tilanne liittyy: Lapsilla on oikeus käydä koulua.

Roolit: Mohamed, sisko- ja velipuolet, ottoäiti ja ottoisä

Tilanne: Pieni Mohamed-poika on lähetetty sotaa pakoon kaukaisten sukulaisten luo. Uusi perhe kohtelee Mohamedia kuin palvelijaa: hänen pitää tehdä kotitöitä aamusta iltaan ja hän saa syödä vasta, kun muu perhe on ruokaillut. Lisäksi sisko- ja velipuolet kiusaavat häntä.

Lapsen oikeus, johon tilanne liittyy: Pakolaislapsista pitää huolehtia.

Roolit: Suzan, opettaja, vierustoveri, muita luokkakavereita

Tilanne: Suzanilla on näkövamma, eikä hän näe lukea. Hän käy kuitenkin koulua, vaikka hänen on välillä vaikea seurata opetusta. Eräänä päivänä opettaja jakaa tunnin päätteeksi lukuläksyn. Suzan pyytää vierustoveriltaan Selinalta, että tämä auttaisi häntä ja lukisi tekstin hänelle ääneen koulun jälkeen. Selina puuskahtaa, että hänellä on kiire eikä hän jaksakaan aina auttaa.

Lapsen oikeus, johon tilanne liittyy: Vammaisten lasten pitää saada parasta mahdollista apua.

Roolit: Ishmael, äiti, mahdollisesti muita perheenjäseniä

Tilanne: 9-vuotias Ishmael palaa koulusta ja ryhtyy tekemään läksyjä. Äiti tulee sanomaan, että pojan pitää lähteä avuksi peltotöihin. Raskaan työurakan päätteeksi Ishmael kaatuu illalla uupuneena vuoteeseen eikä jaksakaan edes harkita enää läksyjentekoa.

Lapsen oikeus, johon tilanne liittyy: Lapsilla ei saa teettää liian raskasta eikä pitkäaikaista työtä.

Roolit: Samuel, opettaja, luokkakavereita

Tilanne: Samuel istuu tunnilla eikä oikein jaksaa keskittyä opettajan puheeseen. Hän kuiskuttelee kaverinsa Abubakarrin kanssa, vaikka opettaja on juuri käskenyt poikia olemaan hiljaa. Yhtäkkiä opettaja seisoo Samuelin vieressä ja komentaa tämän luokan eteen. Rangaistukseksi tunnilla puhumisesta opettaja lyö Samuelia kepillä sormille.

Lapsen oikeus, johon tilanne liittyy: Lapsia pitää suojella väkivallalta ja hyväksikäytöltä.
